

באומץ וביושר רב הצביעו על הטעויות שעשו

לכל האלופים שמונו להוביל את התחקירים יש ניסיון קרבי עשיר, ותרומתם לאיכות התחקירים ולרמת הלקחים הייתה משמעותית

תגובה למאמרו של אל"ם (מיל) מוטי כידור "חטיבה בשינוי כיוון - צוות קרב חטיבתי 401 בלחימה בלבנון", מערכות 468-469; עמ' 30

תגובות

אלוף (מיל) משה עברי סוקניק

במלחמת לבנון השנייה פעל בעיקר הסד"כ הסדיר של צה"ל ויחידות מילואים מובחרות. מיטב המפקדים והלוחמים ביבשה - גם אלה שחסרו להם אמצעים ושסבלו מבעיות כשירות - עשו מאמצים ראויים להערכה להשתתף בלחימה בכל מחיר.

למרות המוטיבציה הגבוהה והעובדה שמיטב היחידות, המפקדים והציוד לקחו חלק בלחימה, היה ההישג המבצעי ביבשה רחוק מלהשביע רצון. מתעוררת השאלה: מדוע? על ההישג המבצעי ביבשה השפיעו שלושה גורמים משולבים זה בזה:

1. ניהול הלחימה ופקודות הרמות הבכירות במטכ"ל ובעיקר בפיקוד.
2. כשירות נמוכה של הכוחות.
3. טעויות ברמת הדרג הלוחם.

יש הטוענים כי הסיבה העיקרית הייתה אי דבקות במשימה, ויש הטוענים כי הסיבה היא "עודף משמעת" וחוסר יוזמה.

לדוגמה, חזבאללה הפעיל את הירי העיקרי של המרגמות והקטישות קצרות הטווח משמורות טבע לאורך הסלוקי. סד"כ צה"לי גדול היה פרוש במגננים לאורך גדר המערכת במרחק קצר משמורות הטבע האלה, וחטיבה 401, הנידונה כאן, התמקמה באזור הכפר מרכבה. על אף שהירי מן המקומות האלה נמשך כל הלחימה, נמנעו כוחותינו מלהסיר את האיום הזה מכיוון שהייתה הוראה "שאינן להיכנס לשמורות טבע ואינן לחצות את הסלוקי".

צה"ל מתח את הפערים בחוסר הכשירות עד למצב שבו דור שלם של מפקדים גדל ללא התנסות כלשהי בטכניקות הבסיסיות ביותר. את הפערים האלה לא ניתן לסגור בזמן קצר, והמחיר של כניסה ללחימה במצב כזה גבוה ומיותר. בסיום המאמר טען מ"ט 401 כי לא היה נכון למנות אלופים במילואים לעשות את התחקירים האוגדתיים: "לדעתי, הטעות במינוי אלופי המילואים להובלת התחקורים הובנה, ולא נעשתה במערכות הבאות טוב שכך". אני חולק על דעתו. לכל האלופים שמונו להוביל את התחקירים יש ניסיון

בגיליון האחרון של "מערכות" תיאר מ"ט 401 במהלך מלחמת לבנון השנייה, אל"ם (מיל) מוטי כידור, במאמר "חטיבה בשינוי כיוון - צוות קרב חטיבתי 401 בלחימה בלבנון", את תחלופת המפקדים ואת בעיית הכשירות ביחידתו. כידור כתב: "השנה הזאת התחלף כל סגל פיקוד החטיבה, מרמת המ"פ ועד המג"ד. לא היה למעשה בסיס אופרטיבי כמעט בכלל. [...] בשורה התחתונה, המוכנות לעימות כלשהו הייתה ברמה נמוכה - הן ברמת הלוחמים והמפקדים הזוטרים, והן ברמת המפקדים הבכירים". ואולם לפני מלחמת לבנון השנייה המצב היה חמור יותר.

חילוץ פצועים בעליות מהסלוקי לענדוריה. חטיבה 401 הייתה אמורה להגיע לקו פרוץ-ענדוריה ללא קרב ולתקוף לעומק, אך למעשה נטרלה לפני ביצוע משימתה

תוך עקיפה של שטחים בנויים, ולגרום להתמוטטותו. הרעיון המבצעי של האוגדה היה שחטיבת הנח"ל תכבוש את הכפרים ע'נדוריה מצפון לדרום, ותכבוש את הכפר פרוץ מדרום לצפון, כדי לאפשר את העברת חטיבה 401 בין הכפרים לעומק המערך מוקדם ככל האפשר. כחלק מהמימוש של התוכנית הזאת התקדמו רגלית גדוד 932, שהיה כפוף לחטיבה 401, יחד עם פלס"ר 401, בסדר תנועה אחרי גדוד 931 שנערך להתקפה על ע'נדוריה מצפון. כל אלה כדי לקצר לוחות זמנים, וברגע שיתאפשר להעביר את חטיבה 401 למשימתה - ימתינו לה גדוד 932 והפלס"ר על הרכס, כדי לאפשר את החדרתה לעומק במהירות.

קרב הסלוקי - מה קרה בפועל?

הפקודה לכניסה להתקפה ניתנה ביום שישי בשעה 17:00, ונחתה על הכוחות בהפתעה גמורה. כולם היו בטוחים שהפסקת האש

בסיום המאמר טען מח"ט 401 כי לא היה נכון למנות אלופים במילואים לעשות את התחקירים האוגדתיים: "לדעתי, הטעות במינוי אלופי המילואים להובלת התחקורים הובנה, ולא נעשתה במערכות הבאות וטוב שכך". אני חולק על דעתו

קרבי עשיר, ותרומתם לאיכות התחקירים ולרמת הלקחים הייתה משמעותית. כלוחם התייחסתי לתחקיר בחדת קודש, והתחקיר היה יסודי ונוקב.

קרב הסלוקי - שלב התכנון

בקרב הסלוקי היה לחטיבה 401 תפקיד מרכזי בתוכנית עוצבת הפלדה, ולאירועים שיתוארו בהמשך הייתה השפעה מכרעת על תוצאות הקרב. בתחקיר שקיימתי השתתפו כל מפקדי העוצבה עד רמת המג"ד כולל. הערות מח"ט 401 כי "עלייה לרגל של מפקדי יחידות למוביל התחקיר האוגדתי עיוותה את המציאות ופגעה בהפקת הלקחים" וכי "שיקולים זרים השפיעו על אמינות התחקיר ומקצועיותו" אינן נכונות, ואף מקוממות. אני תמה על כך שמח"ט שיש לו ספק באמינות התחקיר, לא מצא דרך לברר ולהעמיד דברים על דיוקם.

היתרון של אוגדה משורינית הוא ביכולת לחדור במהירות לעומק מערכי האויב,

אל"ם (מיל) מוטי כידור,
מח"ט 401 במלחמת לבנון
השנייה

קרובה, ושהמבצע לא יצא לפועל. היחידות היו עסוקות במשימות אחרות, וחלק מהן היו מחוץ לגדר המערכת בשטח ישראל. כאמור, המוטיבציה של המפקדים והלוחמים הייתה גבוהה, ולכן גם במציאות המורכבת הזאת נערכו היחידות להתקפה תוך כדי אלתורים. זאת כדי לעמוד בלוח הזמנים להתקפה. לדוגמה, גדוד 13 היה אמור לאבטח את הגזרה הצפונית, אך מכיוון שהיה בשטח ישראל ללא אמצעי ניווד - לא היה מסוגל להגיע למשימתו. לפיכך החלטת האוגדה הייתה להטיל את המשימה של אבטחת האגף הצפוני על מרכז האש. ההחלטה הזאת הייתה בעייתית, ובהמשך לא מנעה ירי טילים מצפון ואת הפגיעה הקטלנית בפלוגה ל' של גדוד 9. תמוה בעיניי שמח"ט 401 לא היה מודע לתוכנית הבעייתית הזאת.

נכנסה לגזרתם. החסימה בציר שעצרה את התקדמות גדוד 9 מנעה בדיעבד אסון גדול יותר. אם היו ממשיכים בציר הכביש - היו נכנסים לשטח לא מטוהר של ע'נדוריה, ואולי היה מתפתח ירי דו-צדדי עם כוחות הנח"ל שלא היו ערים להתקדמות חטיבה 401 בגזרתם.

האירועים האלה הביאו למעשה לנטרול גדוד 9. גדוד 932 הוכפף לחטיבת הנח"ל כדי לסייע בכיבוש ע'נדוריה. גדוד 52, עם ארבעה טנקים, הצליח להגיע בציר האוגדתי המתוכנן לגב הרכס והתמקם מצפון לע'נדוריה בהתאם לתוכנית המקורית, אך בשחר של יום ראשון נותר ללא דלק וללא תחמושת. חטיבה 401 הייתה אמורה להגיע לקו פרוץ-ע'נדוריה ללא קרב ולתקוף לעומק, אך למעשה נותרה לפני ביצוע משימתה, ולא ניתן היה להוציא לפועל את המהלך המתוכנן לעומק.

סיכום

ברצוני לציין את מח"ט 401 ואת אל"ם יואב מרדכי מג"ד 13 (במאמרו מגיליון 468-469 "מלבנון השנייה לשלישית - תובנות של מג"ד מהמלחמה"), שבאומץ ובייחוס רב הצביעו על הטעויות שעשו. איני מקבל את הערת מח"ט 401 על איכות התחקיר ואמינותו.

התמקדתי רק בחטיבה 401 בהתייחסותי לקרב הסלוקי, ולא ללקחים הרבים של כלל עוצבת הפלדה מקרב זה. אני מקווה ובטוח שהערותיי חידדו טוב יותר את הלקחים מן הקרב, והסירו ספקות בנוגע לשאלה אם נכון היה למנות אלופים (במיל) להוביל את התחקיר האוגדתי.

הכביש ללא הנדסה וכלי צמ"ה. במעלה הכביש - כאשר הגיע לנקודה בה הציר נחסם על ידי הריסות בית שהותקף על-ידי חיל האוויר -, ובהיעדר כלי צמ"ה החל המ"פ לחפש מעקף. תוך כדי חיפוש המעקף נפגעו שלושה כלים ממתח של טילים שנורו מצפון וגרמו לנפגעים רבים, בהם המ"פ שנהרג. יש להדגיש שכניסת גדוד 9 לגזרת חטיבת הנח"ל נעשתה ללא תיאום כלשהו - לא ברמת החטיבה ולא ברמת הגדוד. רק לאחר שהחלו להגיע נפגעים מפלוגה ל' לתאג"ד של הנח"ל הבינו בחטיבת הנח"ל שחטיבה 401

מקובלת עליי הערתו של מח"ט 401 שעקב התערבות בכירים במטכ"ל שינה מפקד האוגדה את התוכנית, והעביר את האחריות לפתיחת מעברים בסלוקי ולהכשרת הציר מחטיבת הנח"ל לחטיבה 401. זו אכן התערבות מיותרת, וספק אם השינוי הזה היה הפתרון המבצעי הנכון יותר. בכל מקרה, לשינוי כזה לא צריכה להיות השפעה שתגרור לתקלה בביצוע ולהיעדר תקשורת בין מח"ט 401 לגדוד 605.

להחלטתו של המח"ט לשנות את ציר התנועה של החטיבה היו תוצאות משמעותיות - הן פנים חטיבתיות והן ברמה האוגדתית. זאת במיוחד לנוכח העובדה שהשינוי לא הוצג למפקד וליחידות אוגדה, ולא אושר על-ידי מפקד האוגדה. חמור מכך מח"ט 401 שינה את ציר התנועה אך לא עדכן את התוכנית החטיבתית, כך שבעוד שהחטיבה תכננה לנוע בציר הכביש ולעבור מדרום לע'נדוריה, הפלס"ר וגדוד 932 דבקו בתוכנית המקורית ונעו בעקבות גדוד 931 להיערכות מצפון לע'נדוריה. כך נוצר מצב שביציאה המתוכננת להתקפה הכוחות האלה לא היו נפגשים עם יתרת החטיבה, שלפי התוכנית היו אמורים להיערך להתקפה מדרום לע'נדוריה.

מעבר של כוח דרך כוח הוא אירוע מורכב כאשר המטרה של הכוח המעביר היא לאפשר העברת כוח דרכו ללא חיכוך למשימתו בעומק, והדבר מחייב תיאום ושיתוף-פעולה הדוק. הערתו של מח"ט 401 בעניין הזה אינה מקצועית.

על אף שגדוד 605 של חיל ההנדסה הקרבית היה ת"פ החטיבה נכנס גדוד 9 להוביל בציר

